

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 239 (10836) | 1978 чылдың октябрь 15, воскресенье | 1925 чылда тудулган | Өртүзү 2 көп.

Арменияның Коммунисттик партиязының Төп Комитетинге Армян Совет Социалисттик Республиканың Дээди Сөвединиң Президиумунга Армян ССР-ниң Министрлер Чөвүлелинге

Байгачтыгы хун-биле—Россияның составына Арменияны киргенинден бээр 150 чыл болганына база Республиканың Ленин орден-биле шаңналыга тобаштыр Армян ССР-ниң ажилчыларына, колхозчуларына, интеллигенттерине, бүгү ажилчы чоннарына Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиязының Төп Комитети, ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиуму болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели чуретин халыкка байыр чедирин тур. Армян улус-биле кады бо улуг байырлады бистин өндүр улуг социалисттик Төрөн чуртувустуң бүгү акы-дуума улустары демдегелен турар.

Совет Армения бөгү—чечектелчек, шапкын дөгжүдөлүк республика-дыр. Социалисттик нацилдерин акы-дуумалыкты өт-бүдөлүгү оларның ак сеткилдиг дүлдүмүзү-биле Армения чаа амдыралын туртузуунуңга аажок улуг чедикширини чедип алган. Сайыраптай социализмниң ичиндеги тураа чогуур дөңдөктер болгаш Арменияның бүгү-ле материалдык болгаш угаан-болал амдыралын тодоралды турар.

Чурттуң чангыс зай улус ажал-агый комплексиниң зарылбаа кезе—республиканың экономикасы бедик дөңдөлүк чедип алган. Ында энергетика, металлургия, автоматизация чечек-херекселдерин бүдүрер, прибор тудуушкуну, химия, электротехника, радиотехника болгаш электроника үлгү-үрү калбак хөгжөн. Армян көзүнүн хевир-шиңчил тайыт-тынмас кылдыр өскөрүлгөн. Республиканың колхозтарының болгаш совхозтарының шаңдарында он-он муң тракторлар, автомобильдер, көдө ажал-агыйның аяны-бүрү машиналары ажалдап турар. Ирригация болгаш мелиорация, чаа черлерини шөгүлдөп алары кады ажал-агый бүдүрүлгөн улам ыңай күштедиринге, оң экономиктиң ажилының белдеринге улам улуг рольду ойнап турар.

Армян улустун културалык кайгамчык чечектелген. Армян совет литературының болгаш уран чүдүдүрүн дээр чөгээлдери бистин бүгү-улачу күрүңүстүк угаан-болал өртингенде кирген. Национал хевирде болгаш интернационалдык уга-болалдык ө чөгээлдер социалисттик ханы утталды. Республиканың артеменери совет эртемге улуг салымчыны кирип турар.

Октябрьның социалисттик Улуг революцияның тиелдеген нитидел амдыралының бүгү талааларына шапкын дөңдөлүгүн дөңдөлүк өрүн армян улуска ажалы берген, апаа бугуру хосту эрге-шөшкөн болгаш хамаарышпас чорукту халдырып берген, социал-экономикалык болгаш национал дараалыкындан ону кезе шагда алдырып алган.

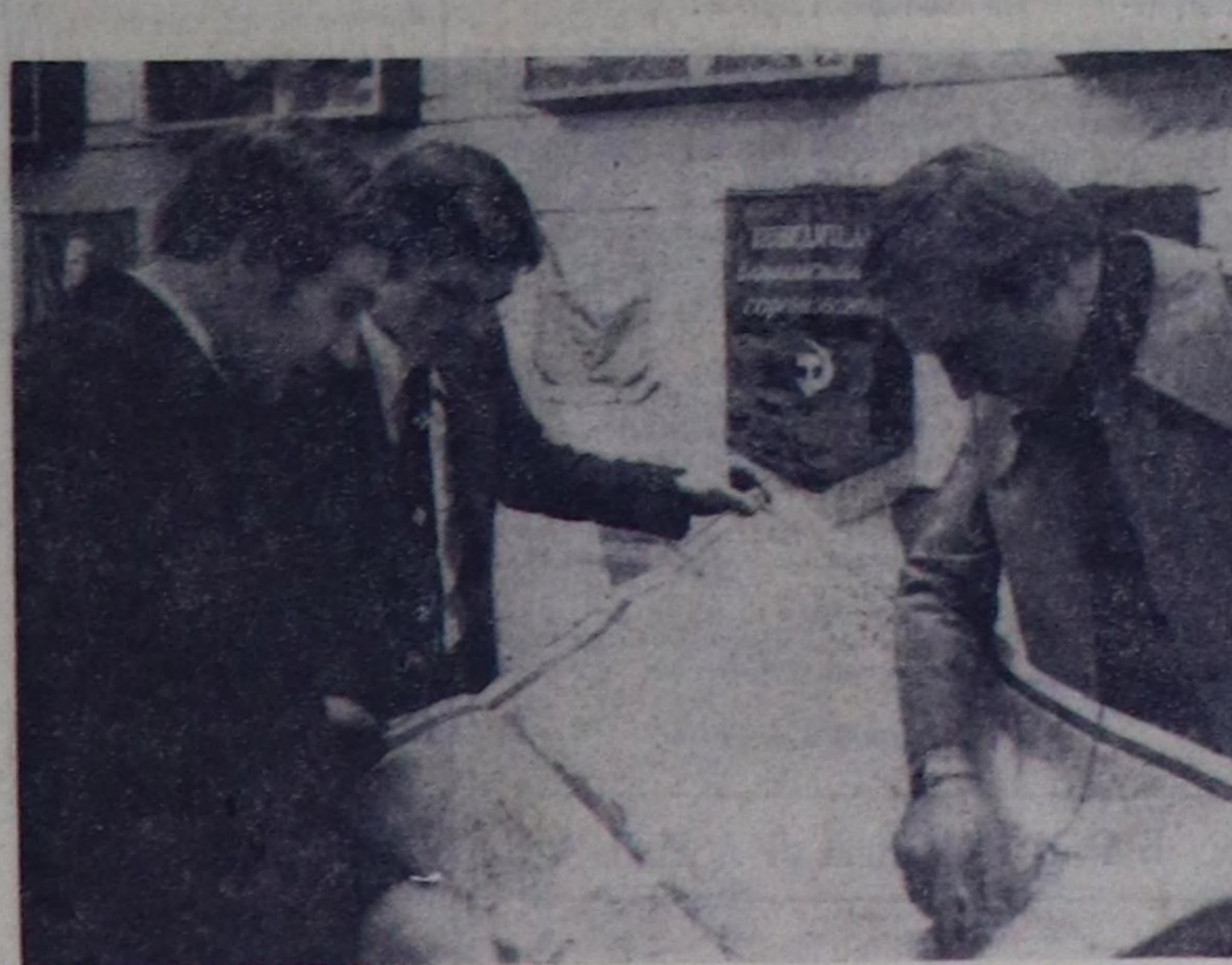
Армян улустун културалык кайгамчык чечектелген. Армян совет литературының болгаш уран чүдүдүрүн дээр чөгээлдери бистин бүгү-улачу күрүңүстүк угаан-болал өртингенде кирген. Национал хевирде болгаш интернационалдык уга-болалдык ө чөгээлдер социалисттик ханы утталды. Республиканың артеменери совет эртемге улуг салымчыны кирип турар.

Армян улустун културалык кайгамчык чечектелген. Армян совет литературының болгаш уран чүдүдүрүн дээр чөгээлдери бистин бүгү-улачу күрүңүстүк угаан-болал өртингенде кирген. Национал хевирде болгаш интернационалдык уга-болалдык ө чөгээлдер социалисттик ханы утталды. Республиканың артеменери совет эртемге улуг салымчыны кирип турар.

Армян улустун културалык кайгамчык чечектелген. Армян совет литературының болгаш уран чүдүдүрүн дээр чөгээлдери бистин бүгү-улачу күрүңүстүк угаан-болал өртингенде кирген. Национал хевирде болгаш интернационалдык уга-болалдык ө чөгээлдер социалисттик ханы утталды. Республиканың артеменери совет эртемге улуг салымчыны кирип турар.

СЭКП-НИҢ XXV СЪЕЗДИЗИНИҢ ШИИТПИРЛЕРИ — АМЫДЫРАЛГА!

МИИТ-ТИҢ СТУДЕНТИЛЕРИ БАМ-ГА

МОСКВА. Москваның демир-орук транспорту институтунун коллективин Байкал-Амур магистралының туудуулары-биле үө үениң найыралы холбап турар. Оң баштайгы студентилериниң туудуу отряды он крайларга 1972 чылда-ла ажалдап турган, он бээр чыл бүдүрүмде 1000 студентилер БМ-че чоруп турар. Бо чылын МИИТ-тиң аныктары барык-ла 4 миллион рубль капитал салымчының шөгүлдөп алып ужурулук.

ТУКТУ ТЫВЫСКАН

Бо чылдың октябрь айның баштайгы он хонуунда мал ченири белегизириниң талзы-биле барыңы зонаның районнарындан социалисттик чарыша Барыңы-Хемчик район бириги черин ээлсэн. Аңаа СЭКП обкомунуң, республиканың Министрлер Чөвүлелиниң, профбөлүмдө болгаш ВЛКСМ обкомунуң шилчир Кирыл тугу-биле ажаа шаңналын тыпсырын шиитпирлэди.

Тилекчилерге

СЭКП Тес-Хем райкомунуң бирозу болгаш райкусок районунуң көдө ажал-агый ажалдакчыларының аразында социалисттик чарышын үшкү кааргад туңдурдуңу чу-гаалдап көргөн, чарыштың тилекчилерин илереткөө.

ЧУРУКТА: институттун номсомол комитетинге МИИТ-78 студентилериниң тууду отрядтарының маршруттары ылаылап турары.

Хүлээлге күсселдезин хынап тур бис ТОС АЙНЫ-БИАЕ

Мал ажалдыг Монгун-Тайга районун ажал-ипчилери СЭКП ТК-ның июль (1978 ч.) Пленумунуң материалдарына база аңаа эш Л. И. Брежневтиң илеткел-биле танышкан, орта сөрүк кирип, ону беш чылдың үшкү чылда мал бажын өстүрер, оң продукция туудуу чорутуу белидериниң планын күсселдер дээш бо чылдың эртен айларында күрүңүстүк ажалдаштар.

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинде

1978 чылдың ноябрь 4-түн дыштаныр суббота хүнүн ноябрь 6-ның понедельниң хүнүгө шилчедерин ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели доктааткан.

ФРАНЦУЗ-СОВЕТ НАЙЫРАЛ ДЭЭШ ДЕМИСЕЛЧИ

ПАРИЖ (СЭТА). Сурагыс Француз журналист, Францияның дипломаттыг партия-газынды ассоциациясының туудуугу дарагы Жюльетта Табуиго Улустарының найыралы өрденни тымыскан. Ол шаңналды найыралдык француз-совет харылааларына хөгжүдүрүп, Францияның болгаш Совет Эвилелиниң хөгжүдүрүп, Францияның болгаш Совет Эвилелиниң аразында харылаалары бажыларынга улуг салымчыны дөңдөлүк ажалдаштар.

Мурнакчылар чуралап тур

ЧАРЫШЫШААН

Бистиң бригадасы 1978 чылдың планын оңалдыларын хуусаа бетинде күүседир дээш кызымак амылдап турар. Районнар, хоорайлар арасында маршруттарда бис. Бригада кезиңүнери шүптү-ла кызымак амылдап турарлар. Коммунисттик күш-ажылдың бригадасы деп бедик атты бистиң бригаданың эдилеп турары таварыга эвес. Ону шыныдып ажылдаары бистен негетинип турар.

Хову-Ансының АТБ-инден С. Янковтуң бригадасы-биле чарышп турар бис. Оларның бригадасы база-ла бедик көргүзүлгөни чедип ап турар мурнакчы бригада чүвө. Чарыштың штиривис боттарының харылап турар маршрутунга «Пассажирлерни културлуг хандыраа талазы-биле үлгерип маршрут» деп атты чедип алганнар. Олар чамдык көргүзүлгө талазы-биле бисти харын ажыл-даа турарлар. Чуралыштын түңнелин үдүлүк үндүрүп-даа турар бис.

Ю. ДЕРЕВЯНИН

Кызылдың пассажир АТБ-инде бригадасы.

Күүсеттис

Кызыл хоорайның электротракторлары сазар № 10 магазинде ам 3 чыл чедир амылдап турар мен. Үр эвес-даа амылдап болууда, өскө эш-өрүм-биле бир демей, ай, квартал планын күүседип келдим. 1977 чылда социалисттик чарыштың тилекчи болуп, хери демдэн алдым.

Бо магазин — коммунисттик күш-ажылдың коллектив. Магазинни эргилтип тургузар, көрүштүгү ылдыр наастаар, хандырылганың културалык бедидер, чоннуң бараанга негелдесин хандыраар, өрөсчүмүздө чок амылдаар, хай-ниити амыдырылыгы иделейип киржи деп хүлээлген бис. Хүлээлге багыт эвес күүсеттинип турар. Чылда 623 муң рубльдиң бараанын ченга сазар тургалар, чаа Конституцияның бир чыл өйүңү бүүдүрүндө 625 муң ажыг рубльдиң бараанын саткан бис.

Ажылдап келген үм дургузунда садып алыңчыларның талазында чамалда-даа турбады. Ыччалда-даа бисте барааннар ассортиментин дыңа кызымак. Садып алыңчылар кендиң бир чок барааны айтырарга, «Чок» деп хары бээр черле элчон болур чүвө. Бир эвес барааннар элбик турган болза, мөөм-даа бедик көргүзүлгү болур ийик бис.

Г. СПРЫГИНА.

1978
ОКТАБРЬ
№ 10

ЧАРЫШ-ЧОННУҢ ЧОГААДЫЛГАЗЫ

СОЦИАЛИСТИК ЧАРЫШ ЭКРАНЫ

Хүлээлге күүселдези

КУРЛАВЫРЛАРНЫ ЧӨП АЖЫГЛАВЫШААН

Республиканың «Сельхозтехника» каттыжышкынының Чадаанада районнар

арасында каттыжышкынының коллективни онгу беш чылдың үшкү чылында планын оңалдыларын хуусаа бетинде күүседир дээш күженишиңиниң амылдап турар.

Каттыжышкынының начальниги Федор Григорьевич Баранов-биле бистиң корреспондентивис умурашкыш, бо чылын алыңган социалисттик хүлээлгелерин коллектив канчаар күүседип турар дугайын сонуурган. Оң чугаазы бе.

— Нияти-биле каттыжышкыны 1978 чылдың планын оңалдыларын чогуур хуусаада 5 хонук эрте күүседир хүлээлгени алган. Ол хүлээлгени айтыңган үнелер эрте күүседилер аргалар бисте бар. Чүте дээрте эртеңи кварталдарын планын чедипшиңниң күүсеттинген. 679,7 муң рубльдиң продукцияны сайгар тургалар, оңу 686,2 муң рубльге күүсеттис. А салбыраар айы-биле амыр болза, бейдал база өскө. Механизацияланган отрядтың коллективни 9 айларын планын 138,3 хуу күүсеткен. Машина-трактор септор мастерская, шугум-монтаж участка, материал-техникте хандырылга киддиң, техниктег ажаалда станцияны планин шүптү ажыг күүсеттис. Күш-ажылдың бүүдүрүчүлүк планда көрдүгөндө баала-ла 12,7 хуу ажыг күүсеттинген. Азы социалисттик хүлээлгедө көрдүгөнгө хары-ла ажыг күүсеттинген-дир.

Салбыраар айы-биле алган, машина-трактор септор мастерскаяны ап көрөлдү. Оларның 1978 чылда алган социалисттик хүлээлгелеринде бижиттинген: пландап ажыг 4 муң рубльдиң продукцияны. 1 тракторуну, 1 автомобильди, 1 комбайнны пландап ажыг септор, 2 чарыкчы сазарды бүүдүрүлгө шүптүлдү, хууда танмаа салыр эртеңи 5 ажыкты-нар чедип амыр, күш-ажылдың бүүдүрүчүлүк планатын камышкан ажыг 0,5 хуу өстүрер. А херек иримида мастерскаяны колдонууда пландап ажыг 25 муң рубльдиң продукцияны сайгарган, күш-ажылдың бүүдүрүчүлүк 2,8 хуу бедикте болган чарыкчы 2 саналы бүүдүрүлгө ажылдаар. Септор кылдырларга хууда танма салыр аргалар 5 ажыкты-нар мастерскаяда ажылдап турар. Алдынгы хүлээлгени пунктулары колдууда мичээр чедипшиңниң күүсеттинген. А чүте эртеңи негеттер чедипшиңниң тракторлар септор планымыс чедир күүсеттиней барган.

СССР-ниң чаа Конституцияның бир чыл өйүңү байыраламга бүүдүрүлгө бедик көргүзүлгө умурашкан мурнакчыларын демдегесээр-дир мен. Сүд-дер-оол Монгуштуң удуртканы механизацияланган колоннамың коллективни үш чыл планын хуусаа бетинде күүсеткен. Ол коллектив чылдап чычче чедипшиңниң ажылдап турар. Оон аягыда бистиң колдонуу 5 кижи хууда беш чыл планын база күүседилкен. Оларга механизацияланган отрядта Семис-оол Ооржак, Николай Салчак, машина-трактор септор мастерскаядан Иван Зайцев, Доржуудай Сат, шугум-монтаж участкадан Олег Баам-оол хамаарыңар. Чарышка үрүлүкчү тилекчилер болуп үнүп турар инженер-дефектовщик Сергей Монгуштуң, хууда танма салыр эртеңи чедип алганнар Калдар-оол Кара-Монгуштуң, Диртык-оол Ховалыгың, Юрий Крайновтуң болган оон-да өскө мурнакчыларын ажыг-ижи махтадың. Ажыг-иштин чедипшиңниң бүүдүрүлгө социалисттик чарыш дуалап турар. Салбыраар, бригадалар арасында база тус-тус кижилер арасында социалисттик чарышты ай, квартал санында түнел, тилекчилерин тойдоруң, шаңнап, мантап турар бис.

Чедипшиңниң-биле чегелештир ажылымыста чегелештир бары демдегелер чугула. Коллективте политкмишадиле ажылы чогуур деңгеле чедир тургусту-маанын минин чугаалаар апар. Чамдык амылчыларын таламында чылдаган чок ажыг шыгы үсөр, аргаларыга хандышкылар чоруктар бар. Бир эвес прогударын шүптү бүүдүрбөс болуусуа кижи бүртүзү хууда ошамаш планын оңалдыларын бүүдүрүчүлүк чедип ап болурунүң аргалар ол бээр ийик.

Кылдыган ажылдың шынарыне көрүлгөни күштөдирери база бисте негеттинип турар. Септортег машина-техниканың шынары куду болур таварылгалар база бар. Продукцияны шынары бедидер, септортег мичаарың кылдыр чорудар дөш тускай чегелештир ажылдап кылган, оларын бүүдүрүлгө боттадырыңар хандыраар ужурулуг бис.

Моон алташ көөргө, бүүдүрүлгө чедир ажылдагыңмай турар курлавырлар бардыр. Ычанган бо арга-курлавырларын ажылдагыңмай, каттыжышкының ажылымы улам экижерде бистиң сорулгавыс.

КУШТУ МОБИЛИЗАСТААР БИС

СЭКП-ниң XXV съездиниң болгаш СЭКП ТН-ның оң севдагы Пленумнарының шийтирилерин удуртулга болдуругаш, Сукпанта мал семиртир комплекстиң базаныңга ажыл-агыйлар арасының мал семиртир каттыжышкынын тургусундан бээр бир чыл ажып турар.

Амгы үдө каттыжышкында Кызыл, Танды, Улут-Хем районнарың 21 совхозтары болган Кызыл хоорай хамаарып турар. Нияти-биле 4000 ажыг амык шарылар комплексте семиртилгедө, а 20 муң ажыг хой колдонууда туруп турар. Оларын ажаап каларында чүс ажыг малчынар ажылдап турар.

1978 чылда социалисттик чарышты калбартыр дугайында СЭКП ТН-ның, СССР-ниң Министрлер Чөвүделикини, ВЦСПС-тин болган ВЛКСМ ТН-ның Чагааныга хары кылдыр коллективниң ажыл-ишчилери бо чылын бедикте социалисттик хүлээлгелерин алган. Партия организациязы, профсоюз комитети чарыштың негелдelerini ажылдап кылган, оңу коллективтерге чугаалажып көргөн. Оон түнелдерин кварталдан түңнөр тускай комиссия ажылдап турар.

Нияти-биле онгу беш чылдың үшкү чылының оңалдыларын күүседир дээш социалисттик чарышта 286 кижи хара туттунган. Бүүдүрүлгениң 14 мурнакчыларына коммунисттик күш-ажылдың шалыңчылары атты тыыскаң, 65 ажылчын ол бедик ат дээш демисежи турар. Социалисттик чарышта бүүдүрүлгенин көк-кол участкалары аара-туттунган. Чарыштың дөштинге чедип амыр дөш ажылды элени иденкейжиңер. Бригадаларга дайынчы хуудустарын, «Чачыктың», «Крокдилди» үндүрүп, көсү агитация-биле оларын шимээр. Коллективте мурнакчы сорулгаларын болган бүүдүрүлгө көргүзүлгө тускай стенилдерге көргүзүп турар. Бо чылын мал семиртир комплексте кызыл бүүдүрүлгө ажыткан. Анаа социалисттик чарышты түнел, лекция, беседаларын эртирип турар.

Бо чылдың үшкү кварталының түнелди-биле цехтер арасында чарышка берги черни мал ажылдакчыларының цехи (кол зоотехник А. Грудинин, цех начальниги Л. Солдатова) өдөп, шилчир Кызыл тукту болган кымылдан чаалан алган. Малчынар арасында чарышка өки көргүзүлгө берилт болган 4 бригадаларга база ымылдерин, акша шаңналын тыыскаң. Бисте тус-тус кижилер арасында социалисттик чарышты база организаастаан. Оларга ымылдерин болган акша шаңналарын ымылсып турар. Бо чылын туристиң пүтүкка-биле 1 кижи, Москвада улус ажыл-агыйының чедипшиңниң дөштинге 2 кижи чоруктан. Дыштанылга бажынарының 6 кижиге пүтүккаларын берген.

Социалисттик чарышты доктаамал түнел, мурнакчыларга шаңнап-мактады көргүзүп, материалды болган моральды ийги берипшиңниң өске-даа хевирлерин ажылап турар коллективтег нияти ажыг-теренге өки салдарын чедирип турар. Бо чылдың тос айларының түнелди-биле алдыр, күрүңгө дужаалан бода малды 99 хуулу эи семис күштүг болган. Ычанган ортумактан куду күштүг малды күрүңгө дужааас сорулга салдырган.

Ажыл-ишчилерин бедик бүүдүрүчүлүг ажылдарына бир чугула чүү—оларын дыштанылганын чөп организаастаары. Профсоюз комитети болган профсоюз организаастаары бо ажылды чогуур деңгеле чөртүнай турарын чугаалаар апар. Чижо, Дус-Холге пансионат тудар дугайында айтырыгы чугаалажып көрбөй келген, бо дээрте өйү келген айтырып болуп турар. Ол ышкан Шумелеев болган өске-даа турскаалдык черлерге аян-чорук кылдыр, кат, мөөгү чымыр талазы-биле коллективтег үнүшкүнерин организаастаайн турар.

Ажыл-ишчилерин күш-ажылды коммунисттик бау-биле көөргөне кижилер, социалисттик өңчүлүк калгалар, күш-ажылды болган бүүдүрүлгениң сагылга-чурумун бижыглаар талазы-биле ам-даа улуг ажылдарын кылдып, беш чылдың үшкү чылын чедипшиңниң доозарыңче бүгү күштү мобилизаастаар ужурулуг бис.

В. ТУМЕТЕЙ,

ажыл-агыйлар арасының мал семиртир «Сукпан» каттыжышкынында профсоюз комитетиниң даргазы.

Чарыш хрониказы

ХҮНДҮЛӨЛ САМБЫРАЗЫНДА

Кызылдың № 2 автотранспорт бүүдүрүлгениң коллективни чокта чаа бүүдүрүлгө хуралын эртирген. Анаа онгу беш чылдың үшкү чылының эртеңи тос айларында бригадалар болгаш тус-тус чолочылар арасында социалисттик чарыштың түңнелин үндүргөн.

№ 2 АТБ-ниң хоочун чолочызы Владимир Михайлович Прибытунуң көргүзүү эң бедик болуп, өскөлөргө үлгерип чоруун көргүскөн. Ол шынарың болган ажыктыг чорукту бо беш чылының негелдесин баураар ажылдап, ывар-чаар материалдарын болган дугуйнүк камнаагызын чедип алышкан, ай планын 130 хуулан адулдатпай келген. Оң түнелде 1978 чылдың планын оңалдызын оң бурун күүседипкен. Ам В. М. Прибыто 1979 чылдың үлүңдө амылдап кирипкен.

Мурнакчы чолочының чурун бүүдүрүлгенин хүндүлөп салбырагыңга азарын уң хуралга коллектив кезиңүнери шийтирилээр.

МУРНАКЧЫЛАРГА

Келир кышка уткуштур ниймиңиң малыңга бөлүк чен-суурну тургузар дээш Барың-Хемчин өрөсчө «Барың» совхозтуң бригадаларының арасында на-барган социалисттик чарышка Артыс-оол Хомушунуң бригадасы тилекчи болуп үнгөн.

Бо коллектив чокто хунуңгө чедир 3,5 муң тонна сикенин белеттеш, кыштагаларга чедирген. Бригадалык сикенилдерин арасында кылбар чарышка элени хей механикаторлар тилекчи болуп үнгөн. Трактористтер Р. Сарыг-оол, К. Хептер, Н. Хомушун олар планын оңалдызын доктаамал ажыг күүсеткен, мурнуку одуругуң үнүп, өскөлөргө үлгерип чоруун көргүскөн.

Сикенилдерин социалисттик чарыштың түңнелин үндүргөн хуралга бо эштерге анша шаңналын совхоз дирекциязы, партиком болгаш амылчын комитети тыыскаң.

АЛДАР ТУГУН

КӨДҮРГӨН

«Кызыл туугу» эргеленин дашчызы, Тыва АССР-ниң алдарлыг туугужу Николай Велигодскийниң удуртканы коллективтег бригадасы бо хунерде «Турист» гостиницаның туугуна амылдап турар. Ында хара туттунган хей саның бригадаларың арасында социалисттик чарыш калбарган. Оң түңнелин доктаамал үндүрүп турар.

Чокто түңнел баураар бирги черни Н. Велигодскийниң удурткан коллектив чаалап алган. Бо бригаданың кылган ажылы шынар талазы-биле оңалдынып, үени чөп ажылап турарында планын оңалды чедипшиңниң күүсеттинип турар. Октябрьниң баштайгы хончтарының оңалдызын оң 113 хуу күүсеткен. Бригаданың бо чедипшиңниңгө турскаалдык күш-ажылчы алдар туугун көдүргөн.

ТЫВА—ХАКАСИЯ

1978 чылдың 9 айларында Тыва АССР биле Хакас автономнуг областың арасында социалисттик чарыштың түңнелдери

	Тыва АССР		Хакас автономнуг область	
	1978 ч. 9 айлар, дошор-го хуу	1977 ч. 9 айлар, дошор-го хуу	1978 ч. 9 айлар, дошор-го хуу	1977 ч. 9 айлар, дошор-го хуу
УЛУТПҮР				
Продукция сайгарылгасы	98	108	101	113
Күш-ажылдың бүүдүрүчүлүгү	98	106	102	113
ТУДУГ				
Бүгү хевириниң налсалымы	77	110	96	135
Нордэллик ажылдар хемчээли	82	104	105	118
Күш-ажылдың бүүдүрүчүлүгү	99	102	98	104
Ажылгага кирген чурттагы шөлү	81	173	85	142
ТРАНСПОРТ				
Нийти ажылгадык автотранспорт-биле сөөртүлгө — ТН—КМ	96	102	99	112
АЧЫ-ДУЗА ЧЕДИРЕРИ				
Чонга ачы-дуза чедирери	99,0	110	104	109
оң шийтинде негээте	96	112	104	110
САДЫГ				
Үрүментеп сазар бараан саарылгасы	102	105	100,2	105
КҮРҮҢГЕ КӨДӨЗ АЖЫЛ-АГЫЙ ПРОДУКЦИЯЗЫН САТКАНЫ				
(пландан ажыг адалганы баураар)				
Мал болгаш күш	104	98	102	102
Сүт	102	103	101	103
Чуурга	75	96	112	102
Дүк	85	97	104	101
МАЛ АЖЫЛЫНЫҢ ПРОДУКТУЛУУ				
Бир инектен-не ортумак:				
саалда — кг.	1317	95	1837	101
Бир дагалдан чуурга	116	100	172	97
Ырган дүк — кг.	2	113	4	95

Тываның Садыг министрствозунуң автотранспорт бүүдүрүлгенин чолочылары орулга киирин алырының үш чыл планын хуусаа бетинде күүсеткен.

Бо чылдың эртеңи тос айларында чолочылар 674 муң рубль орууганы киирген. Пландап ажыг 39 муң рубль хөй болган.

Арасында социалисттик чарыштың коллективтер — Николай Нефедов удурткан комсомолчу-ажиыттар бригадасы биле Анатолий Пастуховтуң самосвал чолочылары ук бүүдүрүлгө мурнакчылар болуп турарлар. Онгу беш чылды күш-ажылчы ба-амынар-биле олар эгелен. Н. Нефедовтуң бригадасы эң эки көргүзүп бо хунерде чедип алган. Оң чолочылары бо чылды 13467 шакты ажылдаар планын тургалар, эртеңи тос айларда-ла чыл планындап ажыг 3687 шакты ажылдаан. 1700 литр кымыр-чаар материалдарын камнап алган.

Бо коллективтег иайыралы бижыг. Бригадир — бүүдүрүлгө комсомол организациязының секретары. Бодунга болгаш эш-өрүңгө шымын негелдеди. Социалисттик чарышты оң дөштинге организаастап, биялдыг удуртуп турар.

Самосвал чолочыларының бригадасында күш-ажылды сагылга-чуруму эки.

ЧАРЫШТЫГ БРИГАДАЛАРДА

УЛУГ ОРУКЧЕ

КИЖИНИН ЧААГАЙ ЧОРУУНГА

ССРЗ хамаатылары дыштанар болгаш кадын камгалаар эргелиг дээрзин ССРЗ Конституциянының 41-ги болгаш 42-ги чүүлдеринде чурттуулар турар. Мында ханы утка сиңикени. Бистин чуртувустуң амылчын аңгызын революшчу чаалап алышчынарныкы бирээзи ол болур. Совет эрге-чагырганың эртен алдан чылдарында ол калбап көжүлдени алган. Бө бугуде Коммунисттик партиянык болгаш Совет чазаттын кижини дээр ханы сагыш салышыны илереттигин.

Амылчы чонханың дыштанылгазынын дугайында сагыш салышыны совет профайлдеринин көл сөрүлгаш. Никитин чуртувустуң амылчын аңгызын революшчу чаалап алышчынарныкы бирээзи ол болур. Совет эрге-чагырганың эртен алдан чылдарында ол калбап көжүлдени алган. Бө бугуде Коммунисттик партиянык болгаш Совет чазаттын кижини дээр ханы сагыш салышыны илереттигин.

Блаңгыя «Тыва но-балыт» комбинаттын профайлдериниң кескини чурттуу эргелик амылчын аңгызын революшчу чаалап алышчынарныкы бирээзи ол болур. Совет эрге-чагырганың эртен алдан чылдарында ол калбап көжүлдени алган. Бө бугуде Коммунисттик партиянык болгаш Совет чазаттын кижини дээр ханы сагыш салышыны илереттигин.

Ашы-чөм-биле хандырылганы көчүрүп алыштыр турган. Бүдүн чыл дургузунда ногаалар-биле хандырып турар. Дыштанар кижилерге стол нырыкка оюннары дээр еске-даа чүүлдерини организастаан. Профайлдеринин амылчын аңгызын революшчу чаалап алышчынарныкы бирээзи ол болур. Совет эрге-чагырганың эртен алдан чылдарында ол калбап көжүлдени алган. Бө бугуде Коммунисттик партиянык болгаш Совет чазаттын кижини дээр ханы сагыш салышыны илереттигин.

Шаң мидыг профайлдериниң Ак-Довуранга база бар, чайгы үеде Дус-Хөлге база хай-хай кижилер кадын экижидип ап турар.

Санаторий - профайлдериниң дыштанылга амылчын аңгызын революшчу чаалап алышчынарныкы бирээзи ол болур. Совет эрге-чагырганың эртен алдан чылдарында ол калбап көжүлдени алган. Бө бугуде Коммунисттик партиянык болгаш Совет чазаттын кижини дээр ханы сагыш салышыны илереттигин.

А. ВАРЛОБА, профайлдериниң экижи.

Иркутскийн чуртуга үчүлдешсе. Ооң сөөгүзү чуртуу чоокшудан гудум Тыва чуртуу Сарыг-оол Саалын сөткүл-сагыш улам дойдур аарган. Чүгө? Аңаа көргүзүчү чүү-даа болаан, а диплом амылчын аңгызын революшчу чаалап алышчынарныкы бирээзи ол болур. Совет эрге-чагырганың эртен алдан чылдарында ол калбап көжүлдени алган. Бө бугуде Коммунисттик партиянык болгаш Совет чазаттын кижини дээр ханы сагыш салышыны илереттигин.

Эдин чазай, улам-на тода кылдыла кээр, ооң сөткүл-сагыш улам дойдур аарган. Чүгө? Аңаа көргүзүчү чүү-даа болаан, а диплом амылчын аңгызын революшчу чаалап алышчынарныкы бирээзи ол болур. Совет эрге-чагырганың эртен алдан чылдарында ол калбап көжүлдени алган. Бө бугуде Коммунисттик партиянык болгаш Совет чазаттын кижини дээр ханы сагыш салышыны илереттигин.

Тыва болгаш И. Ч. Саалынның боттуг дузаан, амылчын аңгызын революшчу чаалап алышчынарныкы бирээзи ол болур. Совет эрге-чагырганың эртен алдан чылдарында ол калбап көжүлдени алган. Бө бугуде Коммунисттик партиянык болгаш Совет чазаттын кижини дээр ханы сагыш салышыны илереттигин.

Амылчын аңгызын революшчу чаалап алышчынарныкы бирээзи ол болур. Совет эрге-чагырганың эртен алдан чылдарында ол калбап көжүлдени алган. Бө бугуде Коммунисттик партиянык болгаш Совет чазаттын кижини дээр ханы сагыш салышыны илереттигин.

Монгун-Тайганың портреттериниң оңагай чуртувустуң пейзажыныкы, ооң эрес-маадыр күш-аңгызын революшчу чаалап алышчынарныкы бирээзи ол болур. Совет эрге-чагырганың эртен алдан чылдарында ол калбап көжүлдени алган. Бө бугуде Коммунисттик партиянык болгаш Совет чазаттын кижини дээр ханы сагыш салышыны илереттигин.

Ол белки чазай күзүлге бузурадыт, шудуру чүткүп орач чуртуу. Көдө чуртун пейзажы. Тарыкта шөлү болгаш ооң мидында бичир-бичир дагалар, «Сарыг-оол» кыстар, «Чай-лагда» болгаш ооң-даа чуртуу. Бизда холу чуртуу-ла боор, кыш бажынырныкы баары көстүр. Илар угай көжүп херекселери туткан кыш кызылтан бар чорур. Оларын шимчелештирип, иштин сагыш-сөткүлүн хаймыгыштырып, чакыи хонку, уран чүгүге хандырып чуртуу. «Көдө» хөгжүмчүлөр деп уруг хөгжүмчүлөрүндө тода болгаш бүдүрүчү кылдар көргүсеп.

Ону ол ийе чыл иштинде чуртун. «Көдө» хөгжүмчүлөрү амылчын аңгызын революшчу чаалап алышчынарныкы бирээзи ол болур. Совет эрге-чагырганың эртен алдан чылдарында ол калбап көжүлдени алган. Бө бугуде Коммунисттик партиянык болгаш Совет чазаттын кижини дээр ханы сагыш салышыны илереттигин.

СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ

УЖУРАЖЫШКЫН

Чоокта чаа Би-Хем районда Аржаан суурнуң спорт залыга волейболга, хүрешке маргылдаалар болуп эрткен. Аңаа «Бок» совхозтун сабырларын камандалары ужурашкан.

Хой шаң дургузунда уругу-чүлдөн тилге демисейди түнөлдө бирги черин Тарлап сабырларын камандалары чаалап алганылар. Ийги болгаш үшкү черлерин Аржаан биле Чкаловскийн спортзалы үлөшкөннөр.

16 мөгенин хүрешке баа болгаш «Боктун» кадарчызы Янов Ховалыг шүүлген, Чкаловскийн салбырын таллаан Шагдыр Оксан-оол үжүрлешкен.

Тыва кижилерге тус-тус шаңналарын тывыскап.

В. МААЖЫК.

БАЯН-КОЛГА БОЛГАН

Шыдыраага шаң-биле дүрген ойнарарыныкы маргылдааны Кызыл районнуң Баян-Кол суурга болуп эрткен. Аңаа ош шаңнарамын ужурашкан. М. Биле-оол удурааныкы бүдүрүп уткаш, тывыскап болуп үгөн. Монгун Чойган-оол, Борис Куудар олар ийги, үшкү черлерин элөшкөннөр.

«Х Уругу хурал» совхоза 16 мөгенин хүрешке болгаш Чолааты Кыргак Дембирел шүүлген. Ийен кадарчызы К. Биче-оолду чараш таллаан судьялар демдеген, тус-кай шаңналарын тывыскап.

Б. ТУЛУШ.

ШИЛИНДЕКТЕРНИ ИЛЕРЕТКЕН

Эрзинин Бай-Даг суурга совхозтун волейбол, баскетбол камандаларынын аразына ош хуузуңуң ужуражылгазы болуп эрткен.

Волейбол маргылдаага специалистерин каманданы бирги черин элөшкөн. Чолаачылар ийги черин алган.

Баскетбол ойнарарыныкы совхозтун комсомолдарынын каманданы тывыскап. Бай-Даг школаның өөреникчилер каманданы ийги черин элөшкөн.

Стол тенниш, шыдыраа ойнарарыныкы маргылдааны болган. Тениске Д. Серен, шыдыраага Т. Нораай совхозтун чемпиону болганылар.

Маргылдааның тилкелешкенинде шаңналарын тывыскап.

О. БОТТУГ-ООЛ.

Алексей Салчакович Норбу 1942 чылда Кызылдың экинчи училищенин дооскаш, ыракны Тере-Хөлге амылдары-биле чедер берген. Ол үеден эгелээш, амга чедир ол ында амылдавышкан хевээр. Алексей Салчакович ам Алды-Балыктыңда медунит эргелкчилеп турар. Үр чылдарда амылдап иелген кызымынай күш-ажылы дээр ол

Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң Хундулел бичини-биле болгаш «Надын измгаланышын тергинини» деп херек демда-биле шаңнаткан.

ЧУРУНТА: экинчи А. С. Норбунуң аарыг кижиниң ханының бажышынын хыял орады.

В. ЧАДАМБАНЫНҢ ФОТОЗУ.

Солуннарны, журналдарны өг-бүлө бүрүзүңге

ЧАГЫДЫЛГАЖЕ ДАЛАШ

Партия организастаалары болгаш хей-ничи таралкычылары солуннарын болгаш журналдарны өгө бүрүзү чыгыдып алган турар дээр улуг организастаа амылчын аңгызын революшчу чаалап алышчынарныкы бирээзи ол болур. Совет эрге-чагырганың эртен алдан чылдарында ол калбап көжүлдени алган. Бө бугуде Коммунисттик партиянык болгаш Совет чазаттын кижини дээр ханы сагыш салышыны илереттигин.

Тывада хей чуртталкылыг Чөөн-Хемчик район мурунку чылдардан бээр парлагга чыгыдылганын таллаан-биле күдүрүктүп, мун номчуктуга овааштыр өн-өр элөшкөн чыгымы болган. Ол районда октябрь бирде байдал-биле алгаш көөргө, чүгө дөңгүп үш мүн «Шын» солуну чыгыткан бөөр турар. Барымын-Хемчик, Өвүр болгаш чамды өске-даа сайоннар ооп баа-ла дээр эвес. Току район чүгө 41 «Шын» солуну чыгыдып алган болуп турар.

Монгун-Тайганы республиканын ырак чери деп санап турар болгай. Ол районун чочу парлагга чыгыдылганын эки калбарык турары дыка күзөңгит. Ийги болгаш-да ол районда парлагга чыгыдылганын күдү тем-биле чоруп турар. Тодаргайлаарга, ол районда парлагганы хей-ничи таралкычылары бо чынык октябрь бирде чедир чүгө ийи мүн чедип турар чыгыдылганын, ооң иштинде 357 «Тувинская правда», 329 «Шын», 79 Тываның аныктыгы солунун чыгыдылганын чорутканы амылчын камгалап көргүзүп турар-дыр.

Эргим номчукчулар!
«ШЫН»
солунну чагыдып алыңар!
Чагыдылганың өртээ: чылда 6 рубль.

телевидение

ОКТАБРЬ 15-ТЕ	ИЮНЬ 15-ТЕ
БИРГИ ПРОГРАММА — МОСКВАДАН	20.45—«Скелерни чагалары-нар-биле». Алычым үлөтүрүп амылчын аңгызын революшчу чаалап алышчынарныкы бирээзи ол болур. Совет эрге-чагырганың эртен алдан чылдарында ол калбап көжүлдени алган. Бө бугуде Коммунисттик партиянык болгаш Совет чазаттын кижини дээр ханы сагыш салышыны илереттигин.
10.00—«Уе». Информастыг программа.	21.30—«Ишо» аян-чорутар күлүк. Дамчыдылганы Ю. А. Секевич чорудар.
10.35—«Аржыкта эмектамынар».	22.30—«Уе». Информастыг программа.
11.00—«Будайныкы».	23.00—«Силерге, кезиниң амылчын аңгызын революшчу чаалап алышчынарныкы бирээзи ол болур. Совет эрге-чагырганың эртен алдан чылдарында ол калбап көжүлдени алган. Бө бугуде Коммунисттик партиянык болгаш Совет чазаттын кижини дээр ханы сагыш салышыны илереттигин.»
11.30—«Совет Эмгекчилерге бааран боюн тур мей».	23.30—00.40— Уран тивисти-на таллаан-биле ССРЗ-ниң кубуугу. Рыгада дамыдылганы. Төгөлдө — мердээр.
12.30—«Тоол аалды көктөгө». «Уган чаштыг чараш Варвара». Уран-чечен фильм. Эки сериязы.	
13.30—«Музыка киношын». Дамчыдылганы Э. Белева чорудар.	
14.00—«Көдө» дамыдылганы. «СЭП ТК-ны июль (1978 ч.) Плануунуң шийиртериниң — амылдары».	
15.00—«Театр шын», А. Сухова-Кобольди — «Кре-чкениң күдүмү». ССР Эмгекчилер Күрүлгөсүнүн үлөтүрүп Бале театрыныкы фильм-шын.	
17.35—Чурттуң күш-ажымы колденттеринге тус-тускай «Оксан» деп документалдыг теле-фильмин баштайы бергүзүп.	
18.05—«Делегер байдал».	
18.45—Хоккей таллаан-биле ССРЗ-ниң чемпиону. ЦСКА—«Динамо» (Ере-ван). ЦСКА-ныкы Спорт ордундуң дамыдылганы. Чапсарда — мердээр.	
20.30—«Бөгү» — Алычым үлөтүрүп амылчын аңгызын революшчу чаалап алышчынарныкы бирээзи ол болур. Совет эрге-чагырганың эртен алдан чылдарында ол калбап көжүлдени алган. Бө бугуде Коммунисттик партиянык болгаш Совет чазаттын кижини дээр ханы сагыш салышыны илереттигин.	

ОКТАБРЬ 16-ДА

БИРГИ ПРОГРАММА	КЫЗЫЛДАН
18.00—Документалдыг фильмдер программасы: «Хол-лукса», «Носталог суурдан келген бис».	18.00—Документалдыг фильмдер программасы: «Хол-лукса», «Носталог суурдан келген бис».
18.35—Телемедялер.	18.35—Телемедялер.
18.45—«Эндиркичлер». Теле-фильм.	18.45—«Эндиркичлер». Теле-фильм.
19.00—«Чечек». Дамчыдылганы.	19.30—«Ваза ийи кижя». Уран-чечен фильм.
19.45—Тыва АССР-ниң теле-видение болгаш радио дамыдылганын таллаан-биле Күртүк зоо-медициниң эмгекчилер оркестриниң концерти.	20.15—«Илан коргүзүлгө». Телефильм.
20.30—Телемедялер.	20.30—Телемедялер.
20.35—Чаралдар.	20.40—«Хорай романы» Уран-чечен фильм.
20.40—«Хорай романы» Уран-чечен фильм.	22.20—23.00 «Кызыл рута». Фильм-концерт.

Редакторун ораалкымы К. К. САТ.

ЭКИЖИТКЕН

«Ады-Мадыр» совхозтун Ак-Даш көдө клубунун (эргелкчиле Кыя Самбуу) амылчын аңгызын революшчу чаалап алышчынарныкы бирээзи ол болур. Совет эрге-чагырганың эртен алдан чылдарында ол калбап көжүлдени алган. Бө бугуде Коммунисттик партиянык болгаш Совет чазаттын кижини дээр ханы сагыш салышыны илереттигин.

Мунуң улуг, биче чуртталкыларын хостуг шаңгы эргилеринге ийгилик болуп турар. Л. И. Брежневтиң «Бичи чер», «Ка-та тургузушкун» деп номнарына ном-муга конференцияларын организастап эрттиргени солун болган. Комсомолдун 60 чыл юбилейине турсааткан ыры, шүлүк конкурзунга суруну аныктары болган эес чыл школаның өөреникчилери ийгилик киржи, шаңаткалган. Бөдө клуб школа-биле быжыг харылдаалык болган хөгжүлгүлери болгаш тывыгырлар клубун доктаамал организастап, аны-агы мергежилди кижилер-биле ужура-

жылгалары чорудуп турар. Ол чорук шко-лалык мергежил шилип азырынга «ужур-дузалыг».

Клуб хөгжөңнөр чөвүлел, комсомол комитети болгаш агиткватрлар-биле баа-ла быжыг харылдаалык, культура-масса-лыг амылдары чорударына деминг. Ак-Даш көдө клубунуң «Хамнаарак» агит-бригаданын амылчын аңгызын революшчу чаалап алышчынарныкы бирээзи ол болур. Совет эрге-чагырганың эртен алдан чылдарында ол калбап көжүлдени алган. Бө бугуде Коммунисттик партиянык болгаш Совет чазаттын кижини дээр ханы сагыш салышыны илереттигин.

С. МОНГУШ.

Ак-Даш эес чыл шилозының өөредиге эргелкчиле.

ЧАРЛАЛ

Өөредилге 1978 чылдын ок-тябрь 23-те эгелээр. Айттырлар Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлени-ниң кинофикация эргелиги-не амылчын аңгызын революшчу чаалап алышчынарныкы бирээзи ол болур. Совет эрге-чагырганың эртен алдан чылдарында ол калбап көжүлдени алган. Бө бугуде Коммунисттик партиянык болгаш Совет чазаттын кижини дээр ханы сагыш салышыны илереттигин.